

Toen de wereld nog werelt was

Kunst het leven in!

KAZIMIR MALEVITSJ

*Ik ben blij dat je hier bent,
hier in mijn hoofd*

GORKI

Voor Fernand De Keulenaer (1920–2015) en de Reiger

– Paul de Moor –

toen de
wereld nog
wereld
was

Met foto's van Bert Ydiers

MIJN PAPA ZEGT 9

1. Een wereld met een t 12
2. De papegaaien kwamen niet bij 20
3. Enig kind in de kokende zee 24
4. Ook als ik mijn bril niet op heb 25
5. Ik schoor mijn wenkbrauwen 27
6. Ik was in de walvis 28
7. Iets dat niet doordrong 32
8. Voor ik er was 37
9. Schetsboeken, houtskoolkrijtjes en een verfdoo 45
10. Vuisten om een ijzeren stang 49
11. Hardnekkig en koppig 54
12. De grootste klojo van het heelal 63
13. Tweemaal lekker is niet lekker 68
14. *Home sweet home* 78
15. De druppel, die avond 84
16. Later begreep ik waarom 91
17. In de top 102
18. Niet hier. Niet nu 103
19. Een tijger tussen de kevers 105
20. De jongen met de hoekige kin 108
21. Het had geen zin 112
22. Ik was de wesp 125
23. Als water uit een kraan 128
24. Blindeman spelen 133
25. *Beautiful* 140
26. Koeien zijn kunstenaars 148
27. Toen werd ook ik een eiland 158

28. Afgetrapte schoenen hoesten 165
29. Een vleugelmoer in de Sleepstraat 170
30. Of ik nog leefde? 180
31. Liggen in het gras in de zon 186
32. Denken in een schilderij 197
33. Mijn hoofd hield mijn armen tegen 212
34. Dapper de Gelukstraat in 220
35. Niets maakt me razender 233
36. Toetjetoe uit Donsdekistan 234
37. Jezus Maria 246
38. Sneeuwte leek op sneeuw 254
39. Verdomd als een baby 266
40. Een meisje met een halssnoer 275
41. Kazimir en ik 283
42. Vanuit de hemelboom 293
43. Ik zat in mijn hoofd 299
44. De oranje sneeuwman 307
45. Op een blauwezakkendag 315
46. Piekeren in de luciferdoos 327
47. Alleen zijn is vallen 335
48. Het kan altijd erger 345
49. Berlijnen 352
50. Met een muizenstem 357
51. Zeg het ook tegen mijn mama 366
52. De vogel was Herfst 375
53. Jullie zijn leugenaars 383
54. Ik zat in een roetsjbaan 390

MIJN PAPA ZEGT

Mijn papa is een leugenaar. Mijn papa is de liefste papa van de werelt met een t. Mijn papa is ook de onnozelste papa van de werelt, ook met een t. Ik bedoel maar. Maar mijn papa liegt. Mijn papa liegt over mijn mama. Mijn papa zegt dat mijn mama niet meer is. Dat is gelogen. Mijn papa zegt dat het iets in het hoofd van mijn mama was. Iets dat knapte.

Mijn papa zegt: ‘Herinner je je, Isa? Mama lag op de bank in de woonkamer. Mama las een boek, die avond. De houtkachel snorde. De kerstboom geurde. Er lag oranje sneeuw op de takken van de kerstboom. Het licht glinsterde in de kerstballen. De radio speelde zacht, Bach. De ster op de kerstboom was de kroon op het werk. Herinner je je, Isa, dat ik zei dat de ster op de kerstboom de kroon op het werk was?’

Buiten was het koud. Het waaide hard. Mama las haar boek niet uit, die avond. Dat was vreemd. Mama las altijd haar boek uit voor ze ging slapen. Mama zei dat ze zich niet lekker voelde. Dat ze maar eens ging pitten. Zo zei mama dat. Dat ze maar eens ging pitten. Herinner je je, Isa? Mama zei nooit: “Ik ga maar eens pitten.” Mama zei niets. Mama hoefde niets te zeggen. Mama was de laatste die naar bed ging. Eerst jij. Dan ik. En als jij en ik sliepen, kwam mama eraan. Zo ging het. Zo hoorde het. Mama was een nachtuil.

Je ging ook maar eens pitten, zei je. Herinner je je, Isa? Dat je ook zei dat je maar eens ging pitten, die avond? Je praatte die avond mama na, zo leek het. Als een papegaai. Jij die nooit iemand napraat. Ik vroeg of je niet te veel cake had gegeten en je zei: “Te weinig.”

Omstreeks twee uur in de ochtend werd mama wakker. “Mijn hoofd barst”, zei mama. Mama klaagde nooit. “Wil je dat ik er de dokter bij haal?” vroeg ik. “Het gaat zo weer over”, zei mama. Ik zocht naar pillen in de badkamer. Trok schuiven en laden open. Tot ik opgeschrikt werd door een bons. Mama lag op de vloer in de slaapkamer. Ik viel op mijn knieën. Nam mama in mijn armen. Riep haar naam. Mama antwoordde niet. Mama gaf geen kik. Ik belde de hulpdiensten. De sirenes huilden en maakten je wakker. De hulpdiensten zwaaiden blauw licht in je slaapogen. Ik vroeg je om op je kamer

te blijven. Je hoorde me niet. Of je wilde me niet horen. Je was versteend. Ik hield de hand van mama vast. Zei duizend keer haar naam. Riep duizend keer haar naam. De artsen zetten mama een masker op haar neus en mond en deden druk met slangen en flessen. Een van de artsen keek me verslagen aan en schudde zijn hoofd. “Nee”, zei ik. Ik vertrok met de hulpdiensten. Ik liet mama niet los. “Ik kom snel terug met mama”, zei ik. Ik weet niet of het tot je doordrong dat ik dat zei. Misschien kreeg je de kans niet om het tot je te laten doordringen. Het ging zo snel allemaal. De voordeur sloeg met een klap achter me dicht. Herinner je je nog hoe het stormde die nacht, Isa? Het dak van het voetbalstadion vloog eraf. Het Lezend Nijlpaard liep onder. Herinner je je dat, Isa? De hulpdiensten en ik vertrokken met huilende sirene en blauwe zwaailichten.

Toen ik terugkwam was het middag. Ik kwam alleen terug. De wind blies schraal. Je zat op de trap en je staarde naar de voordeur. Je had de hele tijd niet bewogen. Je zei niets. Je vroeg niets. Je staarde naar niets. Ik zei niets. Ik hoefde niets te zeggen. Je wist. En ik wist dat je wist. We treurden samen bij de effen blanke kist van mama, herinner je je, Isa? De effen blanke kist die Jo voor mama maakte? Jo, de papa van je beste vriendin Gritt. Je maakte een tekening voor mama op dun blauw papier dat je uit een boek had gescheurd. Je maakte van de tekening een driehoek, deed de driehoek in een fles en legde hem bij mama in de effen blanke kist. Weet je nog, Isa? Op de dag van de begrafenis had je je afgetrapte blauwe stapschoenen aan. Je wilde geen andere schoenen aantrekken. De doodgravers lieten de kist in de kuil zakken. Iedereen die erbij was huilde. Alleen jij huilde niet.

De kist was een beeldhouwwerk. De wind waaide harder en harder. De wind rukte mijn pet uit Sicilië van mijn hoofd. Mijn pet rolde net niet het graf van mama in. Je liet een kei neervallen op de effen blanke kist. Ik liet een kei neervallen op de kist. Alle eenentwintig mensen die erbij waren lieten een kei neervallen op de kist. Het tokkelen van de keien op de kist van je mama ging over in een regen van keien. De regen van keien op de kist klonk als een regen van noten uit een piano. Het klonk als afscheidsmuziek. Herinner je je, Isa? Dat je zei dat we met muziek van keien afscheid van mama namen?

Later, veel later, misschien te veel later, zei ik dat jij en ik ons leven weer moesten oppakken. We lieten ons hoofd hangen. Jij sneed de oren van je knuffelkonijn en ik kwam niet meer aan werken toe. Dat je de oren van je knuffelkonijn eraf sneed was er te veel aan. Het maakte me wakker. Ik moest ingrijpen. Ik had vroeger moeten zeggen dat jij en ik ons leven weer moesten oppakken. Maar ik kon het niet vroeger zeggen, begrijp je, Isa? Ik had de lucht niet. De woorden niet. De moed niet.

Ik boekte een vakantie aan zee. Ik kon je pas aan zee zeggen dat we het samen over een andere boeg moesten gooien. Dat we samen verder moesten. Dat we de treurnis achter ons moesten laten. Het was op het strand van Oostende, herinner je je, Isa? Waar de lucht groot is en de zee wijd. Waar ik adem kreeg en waar jij elke dag in zee dook en bergen ijsjes at. Daar zei ik je dat we opnieuw moesten beginnen, jij en ik. En ik zei, Isa, dat de tweede keer beginnen zo veel moeilijker is dan de eerste keer. En jij, Isa, keek naar de zee. Naar de wolken in de lucht. Je zei dat je op mijn schouders wilde staan. Dat je heel ver wilde kijken. En je klom op mijn schouders. Herinner je je, Isa, dat je op mijn schouders klom en dat we bijna omvielen, jij en ik? Je zei dat de lucht de zee en de zee de lucht was. En dat je kunstenaar wilde worden. Herinner je je dat, Isa? Dat je zei dat je je hele leven lang de zee en de wolken wilde schilderen? Dat je kunstenaar wilde worden?

Toen de avond viel gingen we Chinees eten omdat Stad Kortrijk gesloten was en omdat je dol bent op Chinees. Je bestelde geen jijst maaj fjietjes. Als nagerecht wilde je ijs. Natuurlijk wilde je ijs. Je bent dol op ijs. We spraken af dat we de volgende dag schetsboeken, houtskoolkrijtjes en verf zouden kopen. Ik zei dat je kunstenaarsloopbaan in Oostende zou beginnen. Herinner je je, Isa, dat ik dat zei? Het was geen feest bij de Chinees, maar het leek er een beetje op. Het was het begin van een nieuw begin. Zo is het gegaan, Isa. Zo en niet anders.'

Maar zo is het niet gegaan. Mijn papa liegt. Mijn papa is de liefste papa van de werelt met een t. Mijn papa is ook de onnozelse papa van de werelt, ook met een t. Ik bedoel maar. Maar mijn papa vertelt niet alles. Mijn papa vertelt niet de hele waarheid. Nee, mijn papa vertelt zijn waarheid. Maar zo is het

niet gegaan. Het is gegaan zoals ik het vertel. En zoals ik het altijd, opnieuw en opnieuw en nog eens zal vertellen:

— 1. Een wereld met een t

Ik wilde niet naar het museum. Ik wilde naar zee. De zee was vlakbij, nou ja, een paar kilometer ver maar. Mijn papa had me beloofd dat we naar zee zouden gaan. En de vriendin van mijn papa ook.

‘Maar eerst naar het museum’, zei mijn papa.

En de vriendin van mijn papa zei wat mijn papa zei: ‘Ja, eerst naar het museum.’

Mijn papa zei hard: ‘Eerst naar het museum.’

De vriendin van mijn papa zei zacht: ‘Ja, eerst naar het museum.’

De vriendin van mijn papa zegt mijn papa na. Mijn papa zegt zijn vriendin na. Zo gaat het sinds mijn mama die kerst van wat ik het jaar nul noem de deur met een knal achter zich dichtsloeg, zonder haar jas mee te nemen. Om niet meer terug te keren. Om nog niet terug te keren. En ik alleen achterbleef. Gezellig naar een kerstfilm kijken met mijn mama en mijn papa is er niet meer bij nadat mijn mama die kerst de deur achter zich dichtsloeg. Ik was boos. Ik stampte met mijn voeten op de tegels van het hete plein.

‘Ik wil niet naar het museum’, zei ik.

‘Maar...’ zei mijn papa.

‘Jullie hebben me een verre zee beloofd. Dit is geen verre zee.’

‘Maar...’ zei de vriendin van mijn papa.

‘Dit is geen zee. Dit is een plein dat kookt in de zon’, zei ik. En ik zei dat mijn papa en zijn vriendin papegaaen waren. ‘Jullie praten elkaar na’, zei ik. De papegaaen lachten onnozel. Het is niet grappig als twee papegaaen je uitlechen omdat je boos bent en stampvoet, ik bedoel maar. Ik heb geen broer en geen zus. Niemand zegt me na en ik zeg niemand na. Daarom ben ik geen papegaa, daar hoeft geen tekening bij. Ik mokte. Ik ben knap in mokken.

Was mijn papa het vergeten? Ik wilde helemaal niet met de vriendin van mijn papa op reis. Er zat een schroef los in mijn hoofd, dat is waar. Maar de

schroef was niet helemaal afgedraaid. Ik wist heel goed wat het plan was, ik was geen oen. De reis zou van mij en de vriendin van mijn papa vriendjes maken, dat zou de reis doen. Maar met de vriendin van mijn papa op reis? In geen honderd miljoen jaar, en daarna ook niet. En dat zei ik dus tegen mijn papa.

‘In geen honderd miljoen jaar ga ik met je vriendin op reis. En daarna ook niet.’

‘Met Emm’, zei mijn papa.

‘Met je vriendin’, zei ik.

‘Met Emm’, zei mijn papa.

‘Ik wil met mama en jou op reis’, zei ik. Ik zei niet één keer, ik zei duizend keer: ‘Ik wil met mama en jou op reis, en niet met je vriendin.’

Maar mijn papa smeekte met die smeekogen van hem en liet zijn kin trillen. Als mijn papa dat doet, kan ik niet nee zeggen tegen mijn papa. Mijn papa kent mijn gevoelige snaar. Mijn papa beloofde dat we samen naar zee zouden gaan. De zee is een heel gevoelige snaar in mij. Misschien wel de gevoeligste snaar. Nou ja, de gevoeligste snaar na mijn mama.

‘We gaan naar een verre zee, in Baskenland’, zei mijn papa.

De vriendin van mijn papa knikte. ‘Ja, naar die verre zee. Ik wil er al heel lang naartoe’, zei ze.

‘En ik ook’, zei mijn papa. Ik had mijn papa nooit iets horen zeggen over een verre zee in Baskenland. Als mijn papa het over reizen had, had mijn papa het over de Noordpool. Of over de Zuidpool. En als mijn papa het niet over de Noordpool of over de Zuidpool had, had mijn papa het over de Galapagoseilanden. ‘Nog mooier’, zei mijn mama dan.

‘In Baskenland wonen Basken’, zei mijn papa. Alsof ik niet wist dat in Baskenland Basken wonen. Wat had mijn papa gedacht? Dat ik dacht dat in Baskenland Finnen met vinnen woonden? Of Ieren zonder nieren?

De vriendin van mijn papa is best leuk, maar ik zal nooit tegen de vriendin van mijn papa zeggen dat ze best leuk is. Dat vindt mijn mama niet goed, denk ik. Ik mis mijn mama. Mijn mama en mijn papa en ik horen bij elkaar, dat hoort zo. Het is altijd zo geweest, en wat altijd zo is geweest moet altijd zo blijven, ik bedoel maar. Mijn papa en de vriendin van mijn papa weten niet hoe ellendig ik me de laatste twee jaar heb gevoeld. Mijn mama heeft

op die kerst van wat ik het jaar nul noem de deur met een knal achter zich dichtgeslagen, om niet meer terug te keren. Om nog niet terug te keren. Met haar valies met 'Tot zoens!' erop. Zonder haar jas mee te nemen. Zonder dag te zeggen. Zonder iets te zeggen. Zonder een zoen.

Ik denk elke dag aan mijn mama. Elke dag. En elke keer als ik de vriendin van mijn papa zie. Zelfs op maandag denk ik aan mijn mama. In bed denk ik aan mijn mama. Voor ik ga slapen denk ik aan mijn mama. Als ik mijn ogen opentrek denk ik aan mijn mama. En als ik droom, droom ik van mijn mama. In kleur en in zwart-wit. Zelfs tijdens de ijsjes denk ik aan mijn mama. Ik die alles vergeet. Of zowat alles vergeet.

Het ergst is de stilte. De oorverdovende stilte. Geen kaartje. Geen sms'je op het scherm van mijn mobieltje. Geen mailtje in het Postvak In op mijn Appeltje. Geen teken van leven op Facebook. Niets. Mijn papa begrijpt niet wat een hel stilte is. Mijn papa denkt dat stilte een boek lezen bij het haardvuur is. Met een streepje klassiek. Met af en toe een blad dat omslaat. En ik aan het tekenen en schilderen. Zo zegt mijn papa dat: 'Niets boven lezen bij het haardvuur. Met een streepje klassiek. En jij aan het tekenen en schilderen.' Zo was het als mijn mama er was.

Maar er is ook die andere stilte. De stilte die er is sinds mijn mama er niet meer is. De stilte die knaagt in mijn borst. Die klauwt in mijn hoofd. De stilte die me opvreet en me leeg maakt. Ik zie er vanbinnen uit als een gatenkaas, maar dat ziet mijn papa niet. Die stilte kent mijn papa niet, denk ik. Ik mag duizend keer naar de brievenbus lopen. Niets. Ik mag honderd-duizend keer het berichtenscherm van mijn mobieltje doen oplichten. Niets. Ik mag een miljoen keer naar het Postvak In op mijn Appeltje kijken. Niets. Overdag niet en 's nachts niet. Nooit iets. Ik begon tegen de brievenbus te praten. Schudde mijn mobieltje door elkaar. Gaf mijn Appeltje ervan langs. Schudde mijn Facebook door elkaar. Stilte, stilte, stilte. Mijn mama laat niets van zich horen. Mijn mama stuurt niet eens een selfie. Niet eens een smiley. Hoe hard ik ook huil en spuw en kots. Hoe vaak ik ook naar de brievenbus loop. Hoe vaak ik ook mijn mobieltje pak. Hoe vaak ik ook achter mijn Appeltje ga zitten. Mijn mama zwijgt. 'Mama, je zwijgen is een rat die aan mijn hart knaagt', zou ik mijn mama willen zeggen. Maar ik zwijg.

En daar stond ik dan, op een plein in een stad in Baskenland. Op een plein dat een grote kokende zee van platte tegels was. Het laatste waar ik van droomde, was van een grote kokende zee van platte tegels. Met de vriendin van mijn papa die eventjes naar me knipoogde. Wat ik nodig had, toen, daar, was een mama en een papa. Zoals alle andere kinderen op de wereld een mama en een papa hebben. En een grote blauwe zee om tegen de golven in te zwemmen. En ja, ook een groot ijsje. Ik denk niet dat dat te veel gevraagd is. Alle kinderen gaan met hun mama en papa naar zee om tegen de golven in te zwemmen en ijs te eten. Mijn beste vriendin Gritt was ook naar zee met haar mama en papa. Ik durf er mijn Appeltje op te verwedden dat mijn beste vriendin Gritt elke dag voor een grote schep ijs zat. Met uitzicht op een grote zee met prachtige golven. Ergens mooi in Frankrijk. Met haar papa en haar mama. Mijn beste vriendin Gritt is tenslotte ook een ijsbeer.

Maar mijn papa had het bij het rechte eind. Het plein was een grote kokende zee van platte tegels, maar het was ook een verrassing. Ik zou mijn papa nooit zeggen dat hij het bij het rechte eind had. Het eerste wat ik zag op het grote kokende plein van platte tegels was de hond. Het was geen gewoon grote hond. Ook niet een ongewoon grote hond. Het was een ongewoon reusachtig grote hond. Er kon een torenhoog gebouw in die hond. Hij kon alleen maar in de openlucht staan en alleen maar op een plaats waar de hemel blauw of witgrijs was.

‘Waarom?’ vroeg het meisje van Mars.

‘Omdat de ongewoon reusachtig grote hond niet alleen ongewoon reusachtig groot is, maar ook een ongewone vacht van een miljard bloemen heeft’, zei ik.

Gelukkig is het meisje van Mars er. Het meisje van Mars kwam er nadat mijn mama de deur met een knal achter zich had dichtgeslagen. Om niet meer terug te keren. Om nog niet terug te keren. Het meisje van Mars viel uit de lucht toen. Recht in mijn hoofd. Ik hoef maar ‘meisje van Mars’ te zeggen en ze is er. Dat lukte zelfs met mijn mama niet. Dat lukt zelfs niet met mijn papa.

De borst van de ongewoon reusachtig grote hond was oranje en rood. Zijn rug was lichtpaars en geel en groen en violet. Met zijn blauwe neus en knalrode oren was hij te aardig voor een straathond. En te ongewoon reusachtig groot voor een schoothond. Nee, het was een ongewoon reusachtig grote

bloemenhond en hij was ongewoon reusachtig lief op de koop toe. Ik vroeg hem om een pootje en de papegaaien schoten in de lach. Ik bedoel maar. Zelfs als ik boos ben, lachen de papegaaien.

‘De hond is een kunstwerk’, zei de vriendin van mijn papa.

Mijn papa knikte. ‘Het museum ook’, zei mijn papa en mijn papa wees naar de vis achter de ongewoon reusachtig grote hond.

De vis zag eruit als een walvis. Ik zei niet dat de vis eruitzag als een walvis omdat de vis aan wal lag. Het was niet het ogenblik voor grapjes. ‘Leuk gevonden, Isabelle’, zou mijn papa gezegd hebben. En mijn papa zou gezegd hebben dat een walvis geen vis is. Dat ik zou moeten weten dat een walvis geen vis is. ‘Een walvis is een zoogdier’, zou mijn papa gezegd hebben. Mijn papa zou les gegeven hebben over het verschil tussen vissen en zoogdieren. Maar toen, op het kokend hete plein van platte tegels, had ik even weinig zin in een les over het verschil tussen vissen en zoogdieren als in een museum. Ik bedoel maar.

Mijn papa is de puntjes op de i. Een pietje-precies. Keurig in het pak. Gestreken hemd. Das. Servetten en kaarsen op tafel als er te eten is. Kopjes of schoteltjes met barsten op tafel? ‘Over mijn lijk’, zegt mijn papa. Zo zegt mijn papa dat: ‘Over mijn lijk.’ Over mijn lijk voor een gebarsten kopje of schoteltje? Kom nou... Als het van mijn papa afhangt, staat op alle kopjes en schoteltjes een kunstwerk. Van een kever. Of van een vogel. Of van een bloem die niemand kent. Mijn papa vindt dat de krant elke dag op pagina één een kunstwerk moet afdrukken.

En boeken met ezelsoren? Mijn papa steigert. Mijn papa zet een boek met ezelsoren in de boekenkast en kijkt er niet meer naar om. Soms denk ik dat ik ook ezelsoren heb. Mijn mama mocht van mijn papa nooit een boek lezen voor hij het gelezen had. Ook de boeken die mijn papa voor mijn mama kocht, mocht mijn mama niet eerst lezen. Mijn mama pakte een boek en brak de rug van het boek. ‘Boeken met gebroken ruggen lezen makkelijker’, zei mijn mama dan. Wanneer mijn papa zag dat mijn mama de rug van een boek brak, trok mijn papa een gezicht alsof zijn eigen rug brak en kromp mijn papa als een prop papier in elkaar.

En nog zoiets. Mijn papa ruikt aan een nieuw boek. Als het boek niet goed ruikt, legt mijn papa het terug. Om het een dag later toch mee naar huis te nemen.

Mijn papa schrijft met potlood in zijn boeken. Mijn mama gebruikte een kogelpen. O, ik zou zo nog uren kunnen doorgaan. Ik bedoel maar.

De walvis glom en blonk en had een miljoen schubben of meer.

‘Dat is het museum’, zei mijn papa.

Ik geloofde mijn papa niet. ‘Nee, dat is geen museum. Dat is een walvis’, zei ik.

De papegaaien hadden weer iets om te lachen. Zo had ik het toch gezegd. Dat de vis voor onze neus geen museum maar een walvis was. Hielden de papegaaien me voor een oen? Een kind van twee weet dat een museum een groot streng gebouw is. Met hoge trappen ervoor. Met een rij zuilen om de hemel te dragen. Alsof ik niet wist dat een walvis een zoogdier is en geen vis. Wat daar voor onze neus lag, was een walvis en geen museum.

‘Het is heus een museum’, zei de vriendin van mijn papa.

Het is een ramp als je papa en de vriendin van je papa papegaaien zijn. Het is een grote ramp als je papa en de vriendin van je papa geschifte papegaaien zijn. Als het over rampen gaat, weet ik waarover ik het heb. Sinds die kerst van wat ik het jaar nul noem, toen mijn mama de deur met een knal achter zich dichtsloeg om niet meer terug te keren, om nog niet terug te keren, weet ik ook wat erger is dan een ramp. Sinds die kerst weet ik dat een catastrofe erger is dan een ramp.

‘Wat is een catastrofe?’ vroeg het meisje van Mars.

‘Een catastrofe is een ramp maal tien maal tien’, zei ik. ‘Een catastrofe is het als je mama en je papa uit elkaar gaan. Mijn mama pakte die kerst van wat ik het jaar nul noem haar rechthoekige valies met de sticker “Tot zoens!” erop en beende zomaar weg uit mijn prille bestaan. Zonder jas. Zonder zoen. Zonder zwaai. Om niet terug te keren. Om nog niet terug te keren. Zomaar. Alsof zomaar weggaan de normaalste zaak van de wereld is. Over een prachtig kerstgeschenk gesproken. Ik bedoel maar. Ik vergeet de knal van de deur nooit. De knal van die deur daverd tot in mijn dromen. Ik word gillend wakker. Mijn hart slaat duizend slagen per seconde.

Ik schopte de kerstboom om en alle kerstballen stuk toen mijn mama die kerst de deur met een knal achter zich dichtsloeg. Mijn voeten zaten onder de sneeuw. Niet eens echte sneeuw. Was het maar echte sneeuw geweest. Maar nee, ook de sneeuw was nep, ik bedoel maar. En het was ook nog eens oranje sneeuw. Mijn mama

Alles in dit boek kan echt gebeurd zijn want het is fictie. Wie zich op de een of andere manier in een personage herkent, hij of zij zegt het aan Rusko.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2015

Foto's

Bert Ydiers – *De foto's in dit boek zijn genomen in Gent en Oostende.*

Omslagillustratie

Sabien Clement

Vormgeving

Leen Depooter – quod. voor de vorm.

D/2015/45/519

NUR 285/301

978 94 014 2701 2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.